

Nedanstående är en renskrivning av fil.dr. Erik Wahlbergs sammanställning över några byars utveckling i Övertorneå-Ylitornio ”kommun”.

Artikeln troligen införd i Länsiraja under oktober, november år 1963.

ARMASSAAREN ASUTUSHISTORIA

(14 sidor enligt författaren)

Kylä mainitaan eniskerran jousiveroluettelossa 1539 nimellä **Armaasar**. Silloin oli kylässä viisi jousiveroa maksavaa miestä:

Ensiksi mainitaan **Heikki Ollinpoika**, joka 1543 ja 1546 maakirjoissa kulkee sukunimellä **Tulkki** (tulk), sekä yksi poika.

Toiseksi pirkkalainen **Olli Anundinpoika**;

Kolmanneks **Antti Pekanpoika** ja neljänneks pirkkalainen **Juntti Pekanpika**, joka oli **Karisten** sukua ja mahdollisesti *Antin* vanhempi veli.

Heikki Ollinpoika Tulkki, jonka talo sai nimen **Heikkilä**, maksoi 1543 maaveroa 7 äyriä ja 8 äyryistä eli penninkää¹ koska hänellä oli 6 panninmaata² peltoa ja 20 kuormanalaa³ nittyä. Jo jousiveroluettelosta 1543 on hänen poika **Tikka** (Stigh eli Stic) **Heikinpoika** tällä sijalla. Luetteloissa 1543-1552. 1559 ja 1561 – 1564. **Tikan** nuorempi veli **Heikki Heikinpoika** on myötä 1549, 1553-1581, 1583-1592 ja 1599. Hänen leski **Marjetta** (Margeta eli Margeth) on myötä 1593-1595 ja hänen poika **Pekka Heikinpoika** on myötä 1596 ja 1601-1641. **Tikan** toinen veli **Pekka Heikinpoika** on myötä 1562-1605 ja sen poika **Pekka Pekanpoika** 1604-1628. **Pekan** talo katoa luetteloista ja vain **Heikin** talolle on jatkoa. **Heikin** pojan leski **Marjetta** on myötä 1643, 1645 ja 1655 ja pojanpoika **Pekka Pekanpoika** 1646, 1650 ja 1652. Vuona 1660 on vaimo **Priita** talon edessa. ehkä **Pekan** leski. **Olli Mikonpoika** on kirjoissa 1666-1688. Vaimo: **Kaisa Ollintytär**. **Ollin** vävy oli **Juntti Juntinpoika Heikkilä** (1698 Heikkilä), luetteloissa m.m. 1693-1708. Leski **Malin Ollintytär** (1714 **Malin Heikela**) on myötä 1714ö1730. Poika **Heikki Juntinpoika**, luetteloissa 1713-1718 muutti Kainunkylän **Kuuruselle**, minkävuoksi vävy **Anunti Iisakinpoika Curtilius**, syntynyt 1703 ja kuollut 1767, **Ala-Tulkkilasta**, tuli **Heikkilän** isännäksi. Hän nai 1728 **Marjetta Juntintytär Heikkilän**. Hän oli kirkkoväärti.

Ala-Heikkilän seuraavat isännät:

Juhanni Anundinpoika Heikkilä eli Curtilius s. 1731 ja k. 1808. Hän nai 1775 **Klaara Iisakintytär Pekka**, s. 1735 ja k. 1814. Hän oli Kaininkylän Pekanpäästä. **Pekka Juhonpoika Heikkilä** s. 1760 ja k. 1848 joka 1784 nai vaimoksi **Kaisa Erkintytär Tyni** eller **Anunti** s.1763, k.1835 , Kainuunkylästä. **Johan Petter Pekanpoika Heikkilä** s.1798, kuoli 1851 joka vaimoksi 1824 nai **Prita Aapontytär Lamperi**, s.1807, k.1841 kotoisin Hietaniemen Koivukylästä, **Iisakki Juhan-Petterinpoika Heikkilä** s.1831, k. 1909 ja 1850 nai vaimoksi **Marja Aapontytär Hudanantti el. Ala-Antti**, s.1827, k.1916 Nuottiorannalta.

Yli-Heikkilä sai alkunsa 1600-luvu lopulla. Ehkä jonakin jatkona venhempaan taloon. Vuonna 1693 savuluettelossa on **Pekka Rolig** mukana. Hän on sama kuin **Pekka Pekanpoika Rolig** , sotamies 1677 ja korpraali 1689 js 1694. V. 1689 mainittan hän Niemisen kylään kuuluvaksi. Hän oli luultavastei syntynyt Vitsaniemen **Anundin** eli **Markuksen** talossa. änen vaimo oli **Anna**.

¹ 1 markka = 8 äyriä = 192 penninkää och 1 äyri = 24 penninkää

² 1 panninmaa = 1 spannländ = 4 kielonmaata eli 12.96 aaria = 16 penninkää veroa

³ 1 kuormanala = 4 penninkää veroa

Seuraavat isännät olit:

Heikki Juhonpoika. luetteloissa 1713 – 1724.

Erkki Erkinpoika Palo, jonka vaimo oli **Marjetta Juhantytär,s.1680, k.1744.**

Johan Erkinpoika Palo, sotamies **Frank.** S. 1707, k.1771 joka vaimoksi otti

Priita Juntintytär; s.1704, k.1770.

Erkki Juhonpoika Palo; s.1732, k.1788 joka 1759 nai vaimoksi

Kaisa Joosepintytär Tiiperi; s.1726, k.1804 Nuottiorannalta.

Aapo Anundinpoika Curtilius el. Ala-Heikkilä ; s.1735, k.1792 oli isäntänä 1760-luvulta. Hän nai 1762 **Priita Heikintytär Hirstiö;** s.1739, k.1810 Kainunkylästä.

Heikki Aapinkoika Heikkilä; s.1764, k.1841 joka nai **Kaisa Johantytär** 1785.

Kaisa oli Nuottiorannalta.

Heikki Heikinpoika Heikkilä; s.1799, k.xxxx. Hän nai 1822 vaimon

Anna-Kreeta Aapontytär Ylivainio; s.1801 Nuottiorannalta.

Pirkkalainen Olli Anundinpoika asu **Tulkkilan** talossa. Hän oli Kemin Lapissa *vuotina* (huovina) 1555 – 1558. Luetteloissa v:a 1539 – 1562. 1543 hän maksoi *maaveroa* 2 markka ja äyrin. Hänellä oli **punnanmaa**⁴ eli 8 panninmaata peltoa ja 70 kuormanala nittyä. Hänen kala-vedet olit **Saarikoski, Muodoslompolo, Muoniosuanto, Utkujärvi, Lipimäjärvi ja Jerisjärvi** Muonion seuduilla. Hänellä oli kolme tunnettua poikaa ja tyrär **Anna,** joka oli avioliitossa voudin ja alilaamannin **Hannu Fordellin** kanssa Vanhin poika pirkkalainen **Anunti Ollinpoika,** luetteloissa 1562 – 1568 oli Kemin lapin vuotina 1562. Toinen poika pirkkalainen **Niilo Ollinpoika,** luetteloissa 1568 – 1616 oli Kemin lapin vuotina 1582-1583 ja 1586 – 1587. Kolmas poika pirkkalainen **Olli Ollinpoika,** luetteloissa 1590 – 1601 oli Tornion lapin vuotina 1597 – 600. Pojanpoika **Olli Anundinpoika** nuorempi, luetteloissa 1592 – 1620 oli pirkkalainen ja Tornion lapin vuotina 1604 – 1607 sekä sotaväen majoitusmestari. Viimeksi mainitun poika **Anund Ollinpoika** nuorempi, luetteloissa 1621 – 1624 peri Tulkkilan kantatalon. Anundin leski **Kaisa** joka on myötä v.1627 karjaloettelossa otti uuden miehen **Heikki Kleemetinpoika,** luetteloissa 1628 – 1641 Aalavojakkalan Liisananttin talosta. Anundin tytär **Priita Anundintytär;** k.1685 meni avioliitton Hietaniemin kappalaisen herra (v.1639 – 1645) **Samuel Simon Myliander** (Samueli Simoninpoika Miljander); s.1610 Alatorniolla, k.1645 Armassaarella. Vuonna 1646 savuluettelossa on **Priita Anundintytär** leskenä mutta otti heti toisen miehen herra **Isacus Clementis Crtilius** (Isakki Kleemetinpoika Kurttilainen) joka oli Hietaniemin kappalainen 1647 – 167. Luetteloissa 1650 – 1678. V. 1675 savuluettelossa on herra **Iisakinleski** (Hr Isachz Enckia) talon edessä ja v.1683 savuluettelossa on vaimo **Priita** eli Herra Anunti (Hustro Brijta eller Hr Anundh) merkitty Tulkkilan talon sijalle. Mutta herra Anunti oli sama kuin **Anundes Isacii Curtilius;** s.noin 1650, k.1717 Hietaniemen kappalainen ja edellä mainitun Isakin vanhin poika. Kun Aninti muuti Hietaniemen kirkon lähesyteen Kirkonmäen talolle tulit hänen nuoremmat veljet Tulkkilan isänniksi. Talosta tuli nyt kaksi eri taloa: **Ala-Tulkkila ja Yli-Tulkkila.**

Ala-tulkkilan isännät ovat nyt seuraavat:

Isakki Iisakinpoika Curtilius; s.1658, k.1742. Hänen vaimo;Priita **Esaiaksentytär.**

Klementti Iisakinpoika Curtilius; s.1686, k.1769. Vaimo: **Liisa Josephintytär**

Pekka; s.1700, k.1787 **Pekinpäästä.**

Juhani Kleemetinpoika Tulkkila el. Curtilius; s.1741, k.1799 joka nai 1774

Anna Kaarlentytär Mettävainio; s.1748, k.1813 Nuottiorannalta.

Juhani Juhoninpoika Tulkkila; s.1776, k.1827 joka nai vaimoksi 1798

Anna-Kreeta Juhantytär Raitajärvi; s.1771, k.1864 Ruotsin Ylitornion Raitajärveltä.

---

⁴ noin 1,04 hehtaari ala

Pekka Juhani-poika Alatulkkila; s.1811 joka v.1834 nai
Kaisa Iisakintytär Piettainen; s.1814 Koivukylästä.
Iisakki Pekanpoika Alatulkkila; s.1839 joka nai 1863 vaimoksi
Sohvia Matilta Mikkelintytär Alahuhta; s.1849

Ylitulkkilan isännät ovat seuraavat:

Heikki Iisakinpoika Curtilius;s.1662, k.1735 ja hänen vaimo oli
Marjetta Anundintytär.

Heikki Heikinpoika Curtilius; s.1689, k.1771 ja vaimo;**Marjetta Anundintytär**
Niilo Heikinpoika Tulkkila el. Curtilius; s.1729, k. 1763 joka nai ensi kerran 1741

Maalini Kaarlentytär Yrjänheikki; s.1712, k.1752 Nuottiorannalta
Hän solmi toisen avioliiton 1753 **Margetta Pekantytär Palovainio;** s.1728
ja kuoli 1825 Hietaniemen Vitsaniemeltä. Leski otti toisen miehen 1764
joka oli **Juhanni Johaninpoika Olli;** s.1740, k.1769 Alamuoniosta.
Lesken kolmas avioliito 1772 ja kolmas mies **Mikko Juntinpoika Aasa;**
s.1717, k.1790 Ruotsin Juoksengista.

Niilo Niilonpoika Tulkkila eli. Curtilius; s.1759, k.1808 joka 1780 nai vaimoksi
Marjetta Pekantytär Vuomajärvi (Aho); s.1760, k.1832.

Vävy **Pekka Ollinpoika Aijä eli. Pipping;** s.1779 Ruotsin Korpikylän Pipping talossa.
Hän nai ensi kerran 1804 Iisakki Juhani-poika **Äijän** lesken **Marja Antintytär Rahtu eli**
Karvonen; s.1771, k.1807 Rahtulanpään syntyä. Hän nai toisen kerran 1811
Marja Niilontytär Ylitulkkila; s.1793.

Iisakki Pekanpoika Ylitulkkila; s.1831. Hän nai 1858
Kreeta Juhanna Pekantytär Alatulkkila; s.1837.

Olli Anundinpojan nuoremman veli pirkkalainen **Anunti Anundinpoika Huhta,** luetteloissa
1606 – 1637 pani alun **Huhdan** talolle. Hänen poika **AnttiAnundinpoika Huhta** on merkitty
talolle 1638 – 1643. Antti muutti Niemesen kylän (Varttosaarelle) jonne tuli talo
HuhdanAntti. Toinen poika **Anunti Anundinpoika Huhta** nuorempi on talon edessa 1643 –
1652. Myöhemmin talo jaettiin kahden nuoremman veljen kesken.

Ala-Huhdan eli Ranta-Huhdan isännät:

Niilo Anundinpoika Huhta; luetteloissa 1655 – 1660.

Leski **Kirsti** . luetteloissa 1666 otti nähdävästi uuden miehen

Heikki Antinpoika, luetteloissa 1671 – 1683.

Anunti Niilonpoika Huhta; luetteloissa 1683 – 1708.

Niilo Anundinpoika nuorempi oli luetteloissa 1713 – 1718. Hänen veli

Erkki Anundinpoika Huhta; s.1687, k.1752 oli sotamies Nimellä **Brännare**
(Prännäri) 1712 – 1726.Hänen vaimo: **Kaisa Iisakintytär Curtilius;**
s.1691, k.1779 Alatulkkilasta.